

Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan sopimuksen hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan sopimuksen. Vuosia 2024—2027 koskevassa sopimuksessa Suomi sitoutuisi rahoittamaan Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä vuosittain 80 koulutuspaikkaa työvoimakoulutukseen osallistuville opiskelijoille. Sopimuksesta arvioidaan aiheutuvan sopimuskauden aikana vuosittain noin 1,7 miljoonan euron kustannukset.

Sopimus on allekirjoitettu Tukholmassa 14. päivänä marraskuuta 2023. Sopimus tulee Norjan ja Ruotsin osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024. Suomen osalta sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan 14 päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut Ruotsin ulkoasiainministeriölle sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu.....	3
2 Sopimuksen tavoitteet	4
3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset.....	4
4 Lausuntopalaute.....	5
5 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön.....	6
6 Voimaantulo	8
7 Suhde muihin esityksiin	8
8 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	8
SOPIMUSTEKSTI	10

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pohjoiskalotin koulutussäätiö (Koulutus Nord) on perustettu vuonna 1991 jatkamaan vuonna 1970 perustetun Suomen, Norjan ja Ruotsin yhteisen aikuiskoulutuskeskuksen työtä. Säätiö järjestää työvoimakoulutusta pääasiassa Suomen, Norjan ja Ruotsin Pohjoiskalottialueita varten.

Suomi, Norja ja Ruotsi ovat sopineet Pohjoiskalotin koulutussäätiön toiminnasta ja säätiöltä rahoitettavasta työvoimakoulutuksesta neljän vuoden jaksoissa. Edellinen sopimus (SopS 3/2020) koskee vuosia 2020 - 2023. Tässä hallituksen esityksessä eduskunnan hyväksyttäväksi esitetty sopimus koskee vuosia 2024 - 2027.

Sopimusvaltiot arvioivat Pohjoiskalotin koulutussäätiön toimintaa joka neljäs vuosi. Ruotsi on vastannut arvioinnin tekemisestä vuonna 2019 alkaneen sopimuskauden osalta. Arvioinnin on toteuttanut Oxford Research. Arvioinnin mukaan säätiön tarjoama koulutus on laadukasta ja Koulutus Nordin opiskelijat saavuttavat hyviä tuloksia. Arviointi osoittaa, että Koulutus Nord on tämän sopimuskauden aikana priorisoinut strategista seurantatyötään ja lisännyt prosessiyymmärrystään koronapandemian aiheuttamista mukautuksista huolimatta. Koulutuksen keskeyttämisaste on edelleen haaste toiminnalle, vaikka keskeyttämisprosentti onkin laskenut. Suurin osa keskeyttämisistä johtuu kuitenkin tekijöistä, joihin Koulutus Nord ei juurikaan voi vaikuttaa, kuten sairaudesta. Arvioinnin tulosten perusteella Oxford Research katsoo, että Koulutus Nord tarjoaa korkealaatuisia palveluita, jotka hyödyttävät sekä opiskelijoita että työmarkkinoita.

1.2 Valmistelu

Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskeva sopimus on valmisteltu Ruotsin johdolla yhteistyössä Suomen ja Norjan työvoima- ja koulutusasioista vastaavien ministeriöiden kanssa.

Pohjoiskalotin koulutussäätiön toteuttama työvoimakoulutus on pääsääntöisesti ammatillista tutkintokoulutusta. Tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen siirtyessä 1.1.2018 alkaen opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaus- ja rahoitusvastuulle, vastuu Pohjoiskalotin koulutussäätiön työvoimakoulutuksesta siirtyi sopimuskauden vaihtuessa työ- ja elinkeinoministeriöltä opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Sopimusluonnos oli lausuntokierroksella 7.6. – 13.8.2023. Sopimusluonnoksesta pyydettiin ulkoministeriön, oikeusministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön, Opetushallituksen sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntoja. Saadut lausunnot ovat julkisessa palvelussa osoitteessa: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=4168ff5f-d03a-4400-b6e0-006f4dab82ed>.

Sopimus on allekirjoitettu Tukholmassa 14. päivänä marraskuuta 2023 tasavallan presidentin myönnettyä siihen allekirjoitusvaltuudet.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Hallituksen esitysluonnos oli lausuntokierroksella 30.10.-14.11.2023. Lausunnot ovat luettavissa esityksen hankesivuilla osoitteessa <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM017:00/2023>.

2 Sopimuksen tavoitteet

Suomi sitoutuisi rahoittamaan Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä vuosina 2024-2027 vuosittain 80 koulutuspaikkaa. Norja sitoutuisi ostamaan vuosittain 60 ja Ruotsi 145 koulutuspaikkaa. Suomen rahoittamien koulutuspaikkojen määrä pysyisi ennallaan edelliseen, vuoden 2023 lopussa päättyvään sopimuskauteen verrattuna.

Suomen on tarkoitus rahoittaa Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä sen järjestämää työvoimakoulutusta seuraavilta aloilta: sosiaali- ja terveysala, tieto- ja viestintätekniikka, ravintola- ja cateringala, ajoneuvoala, sähkö- ja automaatioala, rakennusala, talonrakennusala, pintakäsittelyala, talotekniikan ala sekä tekstiili- ja muotiala. Koulutus on hieman kansallista ammatillista työvoimakoulutusta kalliimpaa johtuen oppilaitoksen sisäoppilaitosluonteesta ja kansainvälisyydestä. Koulutuksen pohjoismaisuus tarjoaa kuitenkin hyvät edellytykset työmarkkinoiden tarpeita vastaavan ammattitaidon omaavan työvoiman liikkuvuudelle pohjoiskalotin työmarkkinoilla.

Sopimuksella Suomi, Ruotsi ja Norja varmistuvat siitä, että Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään koulutukseen ohjataan riittävä määrä opiskelijoita, jotta koulutusta voidaan järjestää tarkoituksenmukaisesti.

Sopimuksella kumottaisiin aiempi sopimus, joka on koskenut työvoimakoulutuksen toteutusta vuosina 2020—2023.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi sopimuksen.

Valtiosopimuksella on sopimuskaudella vaikutuksia valtion talouteen.

Sopimuksesta aiheutuisi Suomelle sopimuskaudella vuosittain arviolta noin 1,7 miljoonan euron kustannukset. Vuoden 2024 osalta koulutuspaikkojen rahoitus on otettu huomioon valtion ensi vuoden talousarvioesityksessä momentilla 29.20.21 ammatillisen koulutuksen yhteiset menot varaamalla koulutuspaikkojen ja siihen liittyvän majoituksen rahoitukseen 1,7 miljoonaa euroa.

Pohjoiskalotin koulutussäätiön toimintaa arvioidaan sopimuskausittain. Edellistä kautta arvioineessa selvityksessä todettiin, että koulutussäätiön koulutustarjonta on merkityksellistä opiskelijoille, työnantajille ja työllisyyspalveluille. Elinkeinoelämä on analyysin mukaan katsonut, että koulutuksen sisältö on asianmukaista sekä organisaation että edustamansa toimialan kannalta. Koulutussäätiön pohjoismainen profiili näkyy organisaatiossa kauttaaltaan, mikä tuo kilpailuetua. Selvitykseen pohjautuen voidaan todeta, että toiminta edistää ammattitaitoisen työvoiman tarjontaa Pohjoiskalotin alueella.

Sopimuksen voimaansaattaminen ehdotetaan tehtäväksi niin, että Suomen, Ruotsin ja Norjan marraskuussa 2023 allekirjoittama valtiosopimus tulee Suomen osalta voimaan 14 päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut Ruotsin ulkoasiainministeriölle sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1.1.2024. Sopimus on allekirjoitettu Ruotsissa ja tasavallan presidentti on myöntänyt valtioneuvoston esityksestä allekirjoitusvaltuudet Suomen Tukholman suurlähettiläälle ja hänen sijaiselleen. Kansallinen voimaansaattaminen edellyttää

eduskunnan hyväksyntää ja eduskunnan hyväksytyä hallituksen esityksen valtiosopimus saatetaan kansallisesti voimaan valtioneuvoston asetuksella.

4 Lausuntopalaute

Sopimusluonnos oli lausuntokierroksella 7.6.-13.8.2023. Sopimusluonnoksesta pyydettiin erikseen ulkoministeriön, oikeusministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön, Opetushallituksen sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntoja. Lausuntoa pyydettiin valmisteltavana olevasta sopimuksesta ja sopimuksen allekirjoittamisen tarkoituksenmukaisuudesta. Lausunnot saatiin ulkoministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Lapin ELY-keskukselta ja Opetushallitukselta. Oikeusministeriö ilmoitti, ettei heillä ole lausuttavaa. Valtiovarainministeriö ilmoitti lausuvansa vasta kun hallituksen esitys ja valtiosopimusluonnos ovat yhdessä lausunnolla. Saadut lausunnot ovat julkisessa palvelussa osoitteessa: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=4168ff5f-d03a-4400-b6e0-006f4dab82ed>.

Lausunnossaan työ- ja elinkeinoministeriö piti tärkeänä, että validointitoimintaa kehitetään ja sopeutetaan sellaisille opiskelijoille, joilla on Pohjoismaiden ulkopuolella hankittu ammatti- tai koulutus pätevyys. Lisäksi ministeriö totesi, että Suomen osalta 80 vuotuisia koulutuspaikkaa takaa määrällisesti riittävän laajan ammatillisen koulutuksen ja tutkintojen tuottaman osaamisen.

Opetushallitus ehdotti lausunnossaan, että sopimusluonnoksen artiklassa 1 käytettäisiin sukupuolineutraaleja ilmaisuja. Opetushallitus katsoi, että Suomen rahoittamien koulutuspaikkojen määrä tulisi ilmaista täsmällisesti. Lausuntokierrokselle toimitetussa luonnoksessa muotoilu oli ”noin 80” koulutuspaikkaa. Opetushallituksen mukaan ilmaisu ”enintään 80 koulutuspaikkaa” olisi selkeämpi eikä se jättäisi tulkinnanvaraa. Opetushallitus ehdotti lisäksi, että sopimusluonnosta täsmennettäisiin siten että koulutuspaikkoja voitaisiin tarvittaessa ostaa tai Suomen osalta rahoittaa lisää. Opetushallituksen näkemyksen mukaan tulisi huomioida, että asumiseen liittyvät kustannukset sisältyvät Suomen myöntämään rahoitukseen, joka maksetaan säätiölle kuukausittain hakemuksen perusteella tosiasiallisesti toteutuneista koulutuspaikoista. Opetushallituksen esittämät täsmennykset on huomioitu sopimusluonnoksessa.

Ulkoministeriö totesi lausunnossaan, että sopimuksella on budjettivaikutuksia, minkä johdosta sopimus on saatettava eduskunnan hyväksyttäväksi hallituksen esityksellä. Lausuntokierroksella olleen sopimusluonnoksen mukaan sopimus tulisi Suomen osalta voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut hyväksymisestään tallettajana toimivalle Ruotsin ulkoministeriölle, kuitenkin aikaisintaan 1.1.2024. Ruotsin ja Norjan osalta sopimus tulisi voimaan 1.1.2024. Ulkoministeriö katsoi, että Suomen hyväksyminen tulisi pyrkiä ajoittamaan niin, että sopimus voisi tulla voimaan myös Suomen osalta 1.1.2024 ottaen huomioon, että edellisen 25.11.2019 tehdyn sopimuksen (SopS 3/2020) voimassaolo päättyy 31.12.2023. Ulkoministeriö totesi, että edellisen sopimuksen 13 artiklan 1 kohdassa määrätään sen määräaikaisesta voimassaolosta 31 päivään joulukuuta 2023 asti, ellei jokin osapuoli irtisano sopimusta sitä ennen. Edellisen sopimuksen määräaikaisesta voimassaolosta johtuen sopimusluonnoksen 13 artiklan määräys edellisen sopimuksen kumoamisesta on tarpeeton. Vastaavanlainen määräys on kuitenkin ollut edellisissäkin sopimuksissa, joten ulkoministeriön näkemyksen mukaan sitä voidaan pitää luonteeltaan selventävänä. Uudenkin sopimuksen ollessa määräaikainen, ulkoministeriö pitäisi hyvänä sitä, että sen voimaansaattamisasetus

laadittaisiin määräaikaisesti voimassaolevaksi, kuten edellisenkin sopimuksen voimaansaattamisasetus (6/2020).

Ulkoministeriö toimitti lisäksi suoraan opetus- ja kulttuuriministeriöön teknisiä kommentteja sopimusluonnokseen liittyen. Ulkoministeriön kommenttien pohjalta sopimuksen voimaansaattaminen ehdotetaan tehtäväksi niin, että sopimus tulisi Suomen osalta voimaan 14 päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut Ruotsin ulkoasiainministeriölle sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1.1.2024.

Sopimuksen voimaansaattamisesta lausuiivat myös työ- ja elinkeinoministeriö sekä Opetushallitus.

Työ- ja elinkeinoministeriö piti tärkeänä ja tarkoituksenmukaisena, että Suomen, Ruotsin ja Norjan välinen yhteistyö ja Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskeva sopimus jatkuisivat edelleen myös tulevina vuosina. Ministeriön näkemyksen mukaan osaavan työvoiman saatavuus pohjoisilla alueilla on edelleen kaikkia kyseisiä maita haastava tekijä. Opetushallitus piti tarkoituksenmukaisena, että maiden välinen sopimus jatkuisi myös sopimuskaudella 2024-2027. Ulkoministeriöllä ei ollut huomioita sopimuksen allekirjoittamisesta.

Hallituksen esitysluonnos oli lausuntokierroksella 30.11.-14.11.2023. Lausuntopyyntö osoitettiin erikseen ulkoministeriölle, oikeusministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle, valtiovarainministeriölle, Opetushallitukselle sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Lausunnot toimitettiin Lapin ELY-keskuksesta, työ- ja elinkeinoministeriöstä sekä valtiovarainministeriöstä.

Opetushallitus ja oikeusministeriö totesivat, että heillä ei ole hallituksen esityksestä lausuttavaa.

Valtiovarainministeriö totesi lausunnossaan, että valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen valmistelun lähtökohdانا on ollut, että uusi sopimus tulee voimaan 1.1.2024. Jos sopimusta ei saada voimaan vuoden 2024 alusta, talousarvioesityksessä ehdotettuun käyttötarkoitukseen varatun määrärahan perusta puuttuu. Siinä tapauksessa, että uuden sopimuksen voimaantulon lykkääntyminen vuoden 2024 alusta on edelleen tiedossa, valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan momentin 29.20.21 päätösosaa tulee muuttaa vastaavasti. Asiaan on mahdollista palata uudelleen vuoden 2024 lisätalousarvioesityksissä sen jälkeen, kun uuden sopimuksen voimaantulon ajankohdasta on varmuus.

Lapin ELY-keskus totesi lausunnossaan, että hallituksen esityksen Kohtaan 2 "Sopimuksen tavoitteet" Lapin ELY-keskus esittää lisättäväksi kaikki Pohjoiskalotin koulutussäätiön ammatilliset tutkintotavoitteiset koulutusalat eli ao. kohdan muuttamista seuraavasti: "Suomen on tarkoitus rahoittaa Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä sen järjestämää työvoimakoulutusta seuraavilta aloilta: sosiaali- ja terveysala, tieto- ja viestintätekniikka, ravintola- ja cateringala, ajoneuvoala, sähkö- ja automaatioala, rakennusala, talonrakennusala, pintakäsittelyala, talotekniikan ala sekä tekstiili- ja muotiala. "

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyi Lapin ELY-keskuksen näkemykseen kaikkien Pohjoiskalotin koulutussäätiön ammatillisten koulutusalojen sisällyttämiseen sopimuksen piiriin, ellei koulutusalojen rajoittamiseen ole erityistä perustetta. Muilta osin työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa hallituksen esitystä eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan sopimuksen hyväksymisestä vuosille 2024-2027.

Lapin ELY-keskuksen sekä työ- ja elinkeinoministeriön lausunnot huomioitiin hallituksen esityksessä ehdotettuina muutoksina. Valtiovarainministeriön lausunto hallituksen esityksen aikataulusta on huomioitu ja sopimus astuu vuoden alussa voimaan.

5 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla. Tehtävä. Artiklassa määritellään säätiön tehtävät ja toimintaperiaatteet. Artiklassa otetaan huomioon Pohjoismaiden työmarkkinoille tulevien maahanmuuttajien mahdollisuus osallistua koulutukseen sekä eri sukupuolten mahdollisuudet osallistua koulutukseen.

2 artikla. Yhteistyö. Artikla koskee työmarkkinoiden tulevien tarpeiden ennakointia ja säätiön sidosryhmäyhteistyötä.

3 artikla. Tavoitteet ja seuranta. Säätiön on asetettava itselleen tavoitteet, joiden perusteella toiminnan tuloksellisuutta voidaan mitata. Kukin sopimusmaa päättää kuitenkin itse, miten esimerkiksi opiskelijoiden työllistymistä seurataan koulutuksen päätyttyä.

4 artikla. Maiden säätiölle myöntämä rahoitus. Norjan ja Ruotsin on kuukausittain maksettava säätiölle vähintään yksi kahdestoistaosa kyseiselle vuodelle sovittujen koulutuspaikkojen koko vuoden hinnasta. Suomen velvollisuus koulutuspaikkojen rahoittamiseen muodostuu hakemuksesta määrärahan myöntämiseen. Sopimus ei muodollisesti velvoita Suomea rahoittamaan koulutuspaikkoja, jos eduskunta ei myönnä valtion talousarviossa rahoituksen varoja.

5 artikla. Hallitus. Artiklassa määritellään säätiön hallituksen kokoonpano ja toimikausi. Kustakin maasta hallitukseen kuuluu kaksi jäsentä ja kaksi varajäsentä. Hallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

6 artikla. Johtaja. Säätiöllä on johtaja, joka vastaa käytännön toiminnasta. Johtaja palkataan nelivuotiskaudeksi, jota voidaan pidentää enintään neljällä vuodella. Johtajan kanssa tehtävässä työsopimuksessa tulee olla molemminpuolinen neljän kuukauden irtisanomisaika.

7 artikla. Rahoitus. Säätiön toiminta rahoitetaan pääasiassa koulutuksesta ja toimeksiannoista saatavilla tuloilla. Säätiö ei tavoittele voittoa ja mahdollinen ylijäämä on käytettävä säätiön toimintaan.

8 artikla. Ruotsin valtion vastuu. Ruotsi tukee säätiön toimintaa sopimuskaudella vuosittain kolmella miljoonalla Ruotsin kruunulla. Lisäksi Ruotsi avustaa säätiön toimintaa summalla, jolla kompensoidaan Suomelle ja Norjalle koulutuspalvelujen arvonlisäverollisuudesta aiheutuvia kustannuksia.

9 artikla. Asuminen ym. Sopimusvaltiot maksavat säätiölle työvoimakoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden asumiskustannukset. Käytännössä tämä tarkoittaa opiskelijoiden käyttöön varattujen majoituspaikkojen kustannuksia. Artikla koskee vain Suomen, Norjan ja Ruotsin velvollisuutta maksaa asumiskustannuksia säätiölle, eikä artiklassa luoda opiskelijoille oikeuksia tai velvollisuuksia. Suomen kustannuksella säätiön järjestämään työvoimakoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden oikeudesta maksuttomaan majoitukseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 9 luvun 2 §:ssä.

Suomen velvollisuus asumiskustannusten rahoittamiseen muodostuu hakemuksesta.

10 artikla. Korvaus ammatilliseen koulutukseen ja validointitoimiin osallistuville. Suomen osalta ammatillisella koulutuksella ja validointitoimilla tarkoitetaan työvoimakoulutusta. Artiklassa mainitut validointitoimet tarkoittavat esimerkiksi erilaisia tutkintoja, niiden osia ja pätevytymiskoulutuksia.

Opiskelijavalinnan koulutukseen suorittaa kansallinen työvoimaviranomainen. Suomen viranomaisten työvoimakoulutukseen valitsemille opiskelijoille voidaan edellytysten täytyessä maksaa koulutuksen ajalta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaista kulukorvausta.

11 artikla. Myynti. Artiklassa on otettu huomioon kilpailuoikeudelliset näkökohdat tilanteessa, jossa säätiön palveluiden myynti muille kuin sopimusvaltioille kasvaa huomattavaksi ja koulutuksen hankkiminen tulisi kilpailuttaa.

12 artikla. Toiminnan arviointi. Sopimusvaltioiden sopimuksesta vastaavat ministeriöt arvioivat säätiön toimintaa joka neljäs vuosi. Aloitteen tekeminen seurannan suorittamisesta kiertää sopimusvaltioiden välillä. Seurannan tekeminen on vuonna 2027 päättyvän sopimuskauden osalta Suomen vastuulla. Sen jälkeen on Norjan vuoro. Seurannan tekeminen rahoitetaan säätiön määrärahoista.

13 artikla. Sopimuksen voimassaolo. Aiempi, Tukholmassa 25 päivänä marraskuuta 2019 tehty Suomen, Norjan ja Ruotsin välinen sopimus Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä on muodollisesti voimassa toistaiseksi, vaikka se on koskenut työvoimakoulutuksen hankintaa vain vuosina 2020—2023. Nyt hyväksyttävä uusi sopimus on määräaikainen ja koskee vuosia 2024—2027.

14—15 artiklat. Irtisanominen ja dokumentointi.

6 Voimaantulo

Sopimus tulee Norjan ja Ruotsin osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024. Koska sopimuksen voimaantulo vaatii Eduskunnan hyväksymisen, sopimus on tarkoitettu tulemaan Suomen osalta voimaan 14 päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut Ruotsin ulkoministeriölle sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

7 Suhde muihin esityksiin

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2024 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Sopimuksen perusteella Suomi sitoutuu rahoittamaan Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä työvoimakoulutusta vuosina 2024-2027.

8 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Sopimuksen perusteella Suomi sitoutuu rahoittamaan Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä työvoimakoulutusta vuosina 2024-2027. Koska sopimus sisältää valtion talousarvioon liittyviä sitoumuksia useaksi vuodeksi, sopimuksen voimaantulo edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

Sopimuksella kumottaisiin aiempi, Tukholmassa 25 päivänä marraskuuta 2019 tehty Suomen, Norjan ja Ruotsin välinen sopimus Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä.

Sopimus ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä eikä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä.

Ponsi

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että Eduskunta hyväksyisi Tukholmassa 14 päivänä marraskuuta 2023 Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä tehdyn sopimuksen Pohjoiskalotin koulutussäätöstä.

Helsingissä 30.11.2023

Pääministeri

Petteri Orpo

Opetusministeri Anna-Maja Henriksson

SUOMEN, NORJAN JA RUOTSIN VÄLINEN POHJOISKALOTIN KOULUTUSSÄÄTIÖ- TÄ KOSKEVA SOPIMUS

Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitukset, jotka vuonna 1990 sopivat *Pohjoiskalotin koulutussäätiön* perustamisesta, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla – TEHTÄVÄ

Pohjoiskalotin koulutussäätiön tehtävänä on järjestää ja kehittää koulutusta etupäässä Suomen, Norjan ja Ruotsin pohjoisimpien osien (jäljempänä *kalottialue*) työmarkkinoiden tarpeisiin. Säätiö voi myös myydä koulutustoimintaan liittyviä palveluita ja tuotteita.

Koulutustoiminta on järjestettävä kustannustehokkaasti ottamalla huomioon asianomaisten maiden ja ennen kaikkea kalottialueen tarpeet sekä opiskelijoiden tiedontarpeet, jotta he voivat saada työtä ja säilyttää työpaikkansa. Koulutustarjonnan tulee perustua työmarkkinoiden tarpeita koskeviin kyseisistä maista kerättyihin työmarkkina-analyysihin ja -ennusteisiin. Säätiön tulee pyrkiä antamaan opiskelijoille sellainen ammattipätevyys, joka edistää Pohjoismaiden työmarkkinoiden välistä liikkuvuutta. Tällä pyritään muun muassa lisäämään pohjoismaista osaamista ja kilpailukykyä.

Säätiön tulee osana koulutustoimintaansa voida tarjota validointitoimia kuten opiskelijoiden ammattitaidon kartoitusta ja arviointia eri maissa hyväksytyjen menetelmien mukaisesti. Säätiön tulisi myös kehittää ja sopeuttaa validointitoimintaa sellaisille opiskelijoille, joilla on Pohjoismaiden ulkopuolella hankittu ammatti- tai koulutuspätevyys, ja näin lisätä kyseisen ryhmän mahdollisuuksia päästä pohjoismaisille työmarkkinoille.

Koulutustoiminta on järjestettävä ottamalla huomioon eri ryhmien tarpeet. Koulutusta on myös tarjottava tarvittavissa määrin sellaisessa muodossa, että sitä pystyvät seuraamaan joko suomen, norjan, ruotsin tai englannin kielen hallitsevat opiskelijat. Säätiö voi niin aiheelliseksi katsoessaan myös järjestää yhdistettyä koulutusta siten, että opiskelija osallistuu toisen tahon järjestämään maahanmuuttajille suunnattuun kielikoulutukseen. Säätiön tavoitteena tulisi olla koulutusten suunnittelu siten, että ne edistävät tasa-arvoa. Säätiön tulisi myös tehdä kaikista koulutuksista houkuttelevia vaihtoehtoja naisille ja miehille sekä itsensä muulla tavoin identifioiville henkilöille. On tärkeää, että säätiöllä on hyvää tiedollista osaamista sekä pedagogista ja erityispedagogista pätevyyttä ja että se tarjoaa kattavaa ja yksilöllistä oppimista ja oppilaan seurantaa, jotta oppilas saa tarvittavaa tukea koulutuksensa suorittamiseen ja loppuun saattamiseen. On varmistettava, ettei toiminnassa esiinny epäasiallista kohtelua, syrjintää tai häirintää.

2 artikla – YHTEISTYÖ

Pystyäkseen vastaamaan työmarkkinoiden työvoimatarpeisiin lyhyellä ja pitkällä aikavälillä ja kehittääkseen osaltaan pohjoismaista yhteistyötä säätiön tulee olla aktiivisesti ja järjestelmällisesti yhteydessä elinkeinoelämään, kuntiin, muihin koulutuksen tarjoajiin ja viranomaisiin kuten kansallisiin työvoimaviranomaisiin ja muihin ensisijaisesti kalottialueella toimiviin tahoihin.

Säätiön tulee osallistua erilaisiin kansallisiin, pohjoismaisiin ja EU:ssa tapahtuviin yhteistyömuotoihin. Osallistumisella olisi pyrittävä siihen, että säätiö voisi kolmikansallisesta koulutustoiminnasta saamallaan tiedoilla myötävaikuttaa säätiön toimintaan ja hankkia

kokemuksia, joiden avulla toimintaa voidaan kehittää edelleen. Näin säätiö voi osaltaan edistää kohtaantotyötä ja vahvistaa asianomaisten työmarkkinoiden sopeutumiskykyä.

Säätiön on laatimassaan suunnitelmassa kerrottava, millä tavalla se tekee strategista yhteistyötä elinkeinoelämän, kuntien, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmassa tulisi myös ilmoittaa, miten tämä työ on tarkoitus järjestää ja tehdä säätiön sisällä.

Säätiön tulee toimintakertomuksessaan antaa selvitys siitä, mitä pohjoismaisen yhteistyön lisäämiseksi on tehty, mihin eri yhteistyöhankkeisiin säätiö on osallistunut ja mitä tuloksia niistä on saatu.

3 artikla – TAVOITTEET JA SEURANTA

Säätiön tulee asettaa selkeät ja mitattavat tavoitteet toiminnalleen ja varmistaa, että tavoitteiden toteutumista seurataan tyydyttävällä tavalla. Tavoitteet on muotoiltava niin, että toiminnan tulokset voidaan mitata niiden perusteella riittävällä tavalla kriteereillä laatu, kustannustehokkuus ja koulutuksen päättymisen jälkeinen työllisyysaste. Tavoitteiden tulee olla tunnettuja ja vahvistettuja säätiössä ja säätiön sidosryhmien keskuudessa.

Tavoitteet on mahdollisuuksien mukaan muotoiltava niin, että 12 artiklan mukaista arviointia suoritettaessa koulutuksen tuloksia voidaan kyseisen maan työmarkkina- tai koulutusasioista vastaavan ministeriön tuella verrata tyydyttävällä tavalla muihin asianomaisten maiden vertailukelpoisiin koulutuksiin. Koulutuksia muihin koulutuksiin vertailtaessa tulee myös ottaa huomioon kolmikansallisen suuntautumisen mahdollisesti tuoma lisäarvo.

On kunkin maan päätettävissä, miten opiskelijoiden seuranta tapahtuu koulutuksen päätyttyä. Säätiön tulee yhteistyössä seurannasta vastaavien tahojen kanssa osaltaan parantaa seurannan tietopohjaa.

Säätiön tulee laatia suunnitelma, joka perustuu säätiön markkinoista ja toimeksiannoista laadittuun analyysiin, ja se tulee kytkeä toiminnalle asetettaviin tavoitteisiin.

4 artikla – MAIDEN SÄÄTIÖLLE MYÖNTÄMÄ RAHOITUS

Norja ja Ruotsi tekevät ennen kunkin toimintavuoden alkua säätiön kanssa sopimuksen, jossa ne sitoutuvat ostamaan tietyn määrän koulutuspaikkoja kyseiseksi budjettivuodeksi. Koulutuspaikkojen osto on tehtävä hintaan, josta neuvoteltaessa otetaan huomioon muun muassa kustannus- ja tuottavuuskehitys sekä säätiön mahdollisten kehittämistehtävien kulut. Norja ja Ruotsi ovat velvollisia maksamaan säätiölle kuukausittain yhden kahdestoistaosan kyseiselle vuodelle sovittujen koulutuspaikkojen koko vuoden hinnasta.

Mikäli tarjous on hinnaltaan ja laadultaan kilpailukykyinen ja kunkin maan parlamentti osoittaa tarkoitukseen tarvittavat varat, Norja ostaa sopimuskaudella vuosittain 60 ja Ruotsi 145 koulutuspaikkaa.

Suomi myöntää määrärahan ammatillisiin koulutuksiin kuten työvoimakoulutukseen ja haun validointitoimiin. Mikäli hakemus hyväksytään ja Suomen parlamentti osoittaa tarvittavat varat, Suomi rahoittaa vuosittain sopimuskaudella vastaavasti enintään 80 koulutuspaikkaa. Suomi on velvollinen maksamaan säätiölle kuukausittain yhden kahdestoistaosan kyseiselle vuodelle sovittujen koulutuspaikkojen koko vuoden hinnasta. Koulutuspaikalla tarkoitetaan tässä sekä ammatillisia koulutuksia että validointitoimia. Maat voivat tarvittaessa ostaa lisää koulutuspaikkoja. Asumiseen liittyvät kustannukset sisältyvät Suomen myöntämään

rahoitukseen, ja ne maksetaan hakemuksen perusteella säätiölle kuukausittain todellisen koulutuspaikkamäärän mukaan.

5 artikla – HALLITUS

Säätiön hallitukseen kuuluu kaksi jäsentä kustakin maasta, Suomesta, Norjasta ja Ruotsista. Kullekin jäsenelle nimitetään varajäsen. Jäsenet ja varajäsenet nimittää ja eron myöntää asianomaisen maan hallitus tai vastuuministeriö. Toimikausi on kaksi vuotta. On pyrittävä siihen, että hallituksen puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on eri kansalaisuus.

6 artikla – JOHTAJA

Säätiön johtaja palkataan nelivuotiskaudeksi, mutta toimikautta voidaan erikseen neuvottelemalla pidentää enintään neljällä vuodella. Uutta johtajaa palkattaessa rekrytoinnin tulee perustua osaamiseen. Tehtävään on pyrittävä valitsemaan sellainen henkilö, joka on jonkin muun sopimusmaan kansalainen kuin viran edellinen haltija. Säätiön johtajan kanssa tehtävässä työsopimuksessa tulee olla molemminpuolinen neljän kuukauden irtisanomisaika.

Johtohenkilöstöä, kouluttajia ja muuta henkilöstöä säätiön palvelukseen otettaessa tulisi Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä pyrkiä noudattamaan jakaumaa, joka vastaa näiden maiden opiskelijoiden tähän sopimukseen perustuvaa määrää.

7 artikla – RAHOITUS

Säätiön toiminta rahoitetaan pääasiassa koulutustoiminnasta ja toimeksiannoista saaduilla tuloilla. Säätiön tavoitteena ei ole voiton tuottaminen. Syntyvä ylijäämä voidaan käyttää seuraavien toimintavuosien mahdollisen alijäämän kattamiseen tai palauttaa muulla tavalla säätiön toimintaan.

8 artikla – RUOTSIN VALTION VASTUU

Ruotsin valtio sitoutuu tällä sopimuksella tukemaan sopimuskaudella säätiön toimintaa vuotuisella kolmen miljoonan Ruotsin kruunun suuruisella määrärahalta. Varoja voidaan käyttää ainoastaan artiklan 12 mukaiseen toiminnan kehittämiseen ja seurantaan.

Kysymystä siitä, jatkaako Ruotsi tämän jälkeen tuen maksamista, on käsiteltävä ennen seuraavaa sopimuskautta suoritettavan toiminnan seurannan yhteydessä.

Ruotsin valtio sitoutuu lisäksi tällä sopimuksella osallistumaan säätiön toimintaan liittyviin kustannuksiin sopimuskaudella vuosittain vahvistamansa summan suuruisella lisämäärärahalla. Varoja voidaan käyttää ainoastaan kompensoimaan niitä lisäkustannuksia, joita Ruotsin koulutuspalvelujen arvonlisäverollisuudesta arvioidaan aiheutuvan Suomelle ja Norjalle.

9 artikla – ASUMINEN YM.

Ruotsi ja Norja sitoutuvat ennen kunkin toimintavuoden alkua tekemään säätiön kanssa sopimuksen, jonka mukaan ne maksavat omien opiskelijoittensa käyttöön varattujen asuntojen vuokrat edellyttäen, että hinnasta ja laadusta käydään neuvotteluja ja tarkoitukseen osoitetaan tarvittavat budjettivarat. Ruotsin ja Norjan on etukäteen kuukausittain/neljännesvuosittain maksettava säätiölle sovitut asumiskustannukset. Suomi myöntää asumiseen kohdistetun määrärahan hakemuksen perusteella. Suomen on kuukausittain/neljännesvuosittain maksettava säätiölle sovitut asumiskustannukset.

10 artikla - AMMATILLISEEN KOULUTUKSEEN JA VALIDOINTITOIMIIN OSALLISTUVILLE MAKSETTAVA KORVAUS

Kansalliset viranomaiset valitsevat opiskelijat säätiön järjestämään ammatilliseen koulutukseen ja validointitoimiin. Opiskelijoille maksettavat korvaukset ja etuudet ilmenevät kansallisista säädöksistä. Avustukset maksaa kullekin opiskelijalle kotimaan viranomainen.

11 artikla – MYYNTI

Mikäli palveluiden ja tuotteiden myynti muille kuin 1 artiklassa tarkoitetuille toimeksiantajille on huomattavaa, tämä liiketaloudellinen toiminta voidaan sijoittaa säätiön kokonaan omistamaan osakeyhtiöön. Näin luodaan selkeämmät edellytykset kilpailuttamisen piiriin kuuluvalla säätiön toiminnalle.

12 artikla – TOIMINNAN ARVIOINTI

Työvoima- tai koulutuskysymyksistä vastaavat ministeriöt seuraavat ja arvioivat joka neljäs vuosi yhteisesti säätiön toimintaa ja sopimuksen mahdollista tarkistamistarvetta. Arviointiasiakirjat on toimitettava maiden työvoima- tai koulutuskysymyksistä vastaaviin ministeriöihin viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2027. Arviointia koskevan aloitteen tekevät sopimusvaltiot vuorotellen. Vuonna 2027 on Suomen, sen jälkeen Norjan ja sitten Ruotsin vuoro. Säätiö kustantaa arvioinnin. Uutta sopimusta koskevat neuvottelut on käynnistettävä vuoden 2027 tammikuussa.

13 artikla – SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO

Tämä sopimus tulee Norjan osalta voimaan 1. päivänä tammikuuta 2024. Ruotsin osalta se tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun Ruotsi on ilmoittanut kaikille osapuolille sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1. päivänä tammikuuta 2024. Suomen osalta se tulee voimaan neljäntoista (14) päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut Ruotsin ulkoasiainministeriölle sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1. päivänä tammikuuta 2024. Sopimus on voimassa 31. päivään joulukuuta 2027 saakka, ellei jokin osapuoli irtisano sopimusta sitä ennen.

Tällä sopimuksella kumotaan 25. päivänä marraskuuta 2019 tehty Suomen, Norjan ja Ruotsin välinen sopimus Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä.

14 artikla – IRTISANOMINEN

Jos jokin osapuoli irtisanoo sopimuksen, sopimuksen voimassaolo päättyy vuoden kuluttua siitä päivästä, jona Ruotsin ulkoministeriö on vastaanottanut irtisanomisilmoituksen. Työvoima- tai koulutuskysymyksistä vastaavien ministereiden on irtisanomisen tapahduttua tehtävä aloite säätiön toiminnan jatkamista koskevista neuvotteluista.

15 artikla – DOKUMENTOINTI

Tämän sopimuksen alkuperäiskappale talletetaan Ruotsin ulkoasiainministeriöön, joka toimittaa siitä oikeaksi todistetut jäljennökset muille osapuolille.

Tämän vakuudeksi valtuutetut edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Tukholmassa 14. päivänä marraskuuta 2023, yhtenä suomen-, norjan- ja ruotsinkielisenä kappaleena, jotka kaikki ovat yhtä todistusvoimaiset.

Suomen hallituksen puolesta

Norjan hallituksen puolesta

Ruotsin hallituksen puolesta